

Ohje elintarvikeketjutietojen palautteesta ja sen valvonnasta

Alkutuotannon toimijan tulee toimittaa teurastamoon jokaisen eläinerän mukana elintarvikeketjutiedot. Vastaavasti teurastamotoimijan on toimitettava alkutuotannon toimijalle elintarvikeketjutietojen palautteena merkitykselliset tiedot lihantarkastuksesta. Myös teurastamoa valvovan virkaeläinlääkärin on toimitettava tiettyjä tietoja alkutuotannon toimijalle. Tässä ohjeessa ohjeistetaan tarkemmin elintarvikeketjutietojen palautteesta sekä teurastamotoimijan toimittaman palautteen valvonnasta. Ohje tullaan sisällyttämään Ruokaviraston ohjeeseen *Elintarvikeketjutietojen toimittaminen ja valvonta*, ohjeen seuraavan päivituksen yhteydessä.

1 Teurastamotoimijan toimittama palaute alkutuotannon toimijalle

Elintarvikehygieniasetus 318/2021

46 § Alkutuotannon toimijalle toimitettavat tiedot lihantarkastuksesta

Teurastamo- tai proteurastamotoimijan on ilmoitettava alkutuotannon toimijalle seuraavat tiedot lihantarkastuksesta:

- 1) *ante mortem* -tarkastuksessa hylättyjen eläinten lukumäärä ja hylkäyssyyt;
- 2) hyväksytyt lihan määrä ilmoitettuna ruhoina ja kilogrammoina. Proteurastamoissa hyväksytyt lihan määrä voidaan kuitenkin ilmoittaa ruhoina;
- 3) hylätyn lihan määrä ilmoitettuna ruhoina tai kilogrammoina sekä hylkäyssyyt;
- 4) lihalle määrätyt erityiset käsittelyvaatimukset, jos ne johtuvat alkutuotannon olosuhteista.

Teurastamo- tai proteurastamotoimijan on tiedotettava alkutuotannon toimijaa elintarvikelain 75 §:n mukaisen, lihantarkastukseen liittyvän oikaisuvaatimuksen tekemisestä.

Lisäksi teurastamo- tai proteurastamotoimijan on toimitettava lihantarkastuspäätöksen tiedot alkutuotannon toimijalle silloin, kun teurastamo- tai proteurastamotoimija on elintarvikelain 42 §:n mukainen asianosainen, jolle kirjallinen lihantarkastuspäätös annetaan pyynnöstä.

Tämän pykälän 1–3 momentissa mainitut tiedot voidaan toimittaa kirjallisesti tai sähköisesti, esimerkiksi käyttäen teurastamon tai proteurastamon omia tietojärjestelmiä.

Asetus sikojen sairastuvuuden seurannasta 6/EEO/2021 2 ja 4 §

2 § Sairauksien esiintyvyyden seuraaminen

Tarkastuseläinlääkärin on lihantarkastuksen yhteydessä seurattava tuottajakohtaisesti sydänpussintulehduksen, keuhkokalvontulehduksen, keuhkotulehduksen, suolinkaisvaurioiden, niveltulehduksen, märkäpesäkkeiden ja hännänpurennan esiintymistä lihasioilla. Emakoilla on seurattava lapahaavaumien esiintymistä.

4 § Tuottajalle ilmoittaminen

Teurastamotoimijan on toimitettava tiedot 2 §:ssä mainituista sairauksista tai muutoksista asianomaiselle tuottajalle teuraseräkohtaisesti elintarvikeketjua koskevista tiedoista annettavan palautteen yhteydessä. Lisäksi tuottajalle on toimitettava puolivuositainen yhteenveto. Tiedoista on ilmentävä kunkin sairauden tai muutoksen kohdalla niiden sikojen lukumäärä, joilla kyseinen sairaus tai muutos on todettu sekä kyseisten sikojen prosentuaalinen osuus teuraserästä.

Edellä mainitun lisäksi teurastamotoimijan on lähetettävä tuottajalle vähintään puolivuositain tiedot teurastamossa todetuista 2 §:ssä mainittujen sairauksien ja muutosten keskimääräisestä esiintymisestä.

Tiedot voidaan toimittaa kirjallisesti tai sähköisesti, esimerkiksi käyttäen teurastamon omia tietojärjestelmiä.

Teurastamotoimijan on annettava merkitykselliset tiedot lihantarkastuksesta palautteena alkutuotannon toimijalle. Merkityksellisiä tietoja ovat maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 318/2021 46 §:ssä luetellut tiedot lihantarkastuksesta sekä sikojen sairastavuuden seurannasta annetun asetuksen 6/EEO/2012 mukaiset sairastavuustiedot.

Nykyisen lainsäädännön mukaan virkaeläinlääkärin tulee antaa kirjallinen lihantarkastuspäätös asianosaiselle vain, jos asianosainen sitä erikseen pyytää. Jos teurastamotoimija on asianosainen, jolle virkaeläinlääkäri antaa pyynnöstä kirjallisena elintarvikelain 42 §:n mukaisen lihantarkastuspäätöksen, tulee teurastamotoimijan toimittaa lihantarkastuspäätöksen tiedot palautteena alkutuotannon toimijalle.

Asianosaisasemassa lihantarkastusasiassa on ensisijaisesti se, jonka hallussa eläin/ruho on tarkastushetkellä. Asianosainen määrittyy tapauskohtaisesti, mutta lähtökohtaisesti lihan haltija, eli asianosainen lihantarkastusasiassa, on teurastamo.

Elintarvikeketjutietojen palautteena annettavien tietojen tulee olla yhdistettävissä teurastettavaksi lähetettyjä eläimiä tai eläinerää koskeviin elintarvikeketjutietoihin.

Ohje elintarvikeketjutietojen palautteesta ja sen valvonnasta

Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi viittaamalla palautetiedoissa kyseisiä eläimiä koskevan elintarvikeketjutietojen viitenumeroon.

Lainsäädäntö ei aseta palautteena annettavien tietojen toimittamiselle mitään tiettyjä muotovaatimuksia. Palautteena annettavat tiedot voidaan toimittaa alkutuotannon toimijalle joko paperilla tai sähköisesti, esimerkiksi teurastamon omien tietojärjestelmien välityksellä. Tiedot voi toimittaa myös kokonaan tai osittain suullisesti, jos asiasta on erikseen sovittu alkutuotannon toimijan kanssa ja tiedot voidaan myös suullisesti annettuna yhdistää oikeaan eläinerään. Alkutuotannon toimijalla on kuitenkin milloin tahansa oikeus vaatia tiedot myös kirjallisesti. Jos elintarvikeketjutietojen palaute toimitetaan suullisesti, tulee teurastamotoimijan dokumentoida mitä tietoja suullisesti on annettu, jotta virkaeläinlääkäri voi valvoa palautteen antamista.

Teurastamotoimijan on kuvattava teurastamon omavalvonnassa elintarvikeketjutietojen palautteena annettavat tiedot ja niiden toimittaminen alkutuotannon toimijalle.

2 Virkaeläinlääkäriin ilmoitukset alkutuotannon toimijalle

Elintarvikevalvonta-asetus 315/2021

14 § Lihantarkastuksesta annettavat tiedot

Sen lisäksi mitä komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 39 artiklassa säädetään, virkaeläinlääkäriin on toimitettava elintarvikelain 42 §:n tarkoittamalle asianosaiselle tiedot lihantarkastuksessa hylätyistä eläimistä ja lihasta sekä hylkäysten syyt ja lihalle määrätyt erityiset käsittelyt.

Elintarvikelain 42 §:n mukaisessa kirjallisessa lihantarkastuspäätöksessä on oltava seuraavat tiedot:

- 1) päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta;
- 2) asianosaiset, joihin päätös välittömästi kohdistuu;
- 3) riittävät eläin- tai eräkohtaiset yksilöintitiedot;
- 4) päätöksen kohteena olevien ruhojen tai lihan määrä;
- 5) hylkäyssyyt tai miten asia on muutoin ratkaistu;
- 6) sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Silloin kun teurastamo- tai poroteurastamotoimija on lain tarkoittama asianosainen, jolle kirjallinen lihantarkastuspäätös ja 1 momentissa tarkoitetut tiedot annetaan, virkaeläinlääkäriin on todennettava, että teurastamo- tai poroteurastamotoimija toimittaa kyseiset tiedot alkutuotannon toimijalle.

Ohje elintarvikeketjutietojen palautteesta ja sen valvonnasta

Jos alkutuotannon toimija on lihentarkastuspäätösasiassa asianosainen, tulee virkaeläinlääkärin antaa tälle pyynnöstä kirjallinen lihentarkastuspäätös. Teurastamotoimija puolestaan toimittaa alkutuotannon toimijalle elintarvikeketjutietojen palautteen muilta osin. Asianosaisasemassa olevan alkutuotannon toimijan ei katsota saaneen lihentarkastuspäätöstä tiedoksi ennen kuin virkaeläinlääkärin laatima lihentarkastuspäätös on annettu hänelle tiedoksi oikaisuvaatimusohjeineen.

(EU) 2019/627, 39 artikla (Virallisen valvonnan tulosten ilmoittamista koskevat toimenpiteet), kohta 2 ja 6

2. Virkaeläinlääkärin on toteutettava seuraavat toimenpiteet, jos tarkastuksissa ilmenee jokin tauti tai tila, joka voi vaikuttaa ihmisten tai eläinten terveyteen tai vaarantaa eläinten hyvinvoinnin:

a) virkaeläinlääkärin on ilmoitettava asiasta teurastamotoiminnan harjoittajalle;

b) jos tässä kohdassa tarkoitettu ongelma on ilmennyt alkutuotannon aikana ja liittyy ihmisten terveyteen, eläinten terveyteen, eläinten hyvinvointiin tai eläinlääkkeiden jäämiin, ei-sallittuihin tai kiellettyihin aineisiin, torjunta-ainejäämiin, rehun lisäaineisiin tai vierasaineisiin, virkaeläinlääkärin on ilmoitettava asiasta:

i) alkuperätilan hoitavalle eläinlääkärille

ii) virkaeläinlääkärille, joka on tehnyt ante mortem -tarkastuksen alkuperätilalla, jos eri kuin i alakohdassa

iii) alkuperätilasta vastaavalle elintarvikealan toimijalle (edellyttäen, että tällaisilla tiedoilla ei ole vaikutusta myöhempään oikeudenkäynteihin)

iv) alkuperätilan tai metsästysalueen valvonnasta vastaaville toimivaltaisille viranomaisille

Jos virkaeläinlääkärin suorittaman valvonnan, tarkastusten tai lihentarkastuksen tuloksista tai eläimistä käy ilmi tauti tai tila, jolla voi olla vaikutusta elintarviketurvallisuuteen, kansanterveyteen, eläinten terveyteen tai eläinten hyvinvointiin, tarkastuseläinlääkärin on ilmoitettava asiasta teurastamotoimijalle. Jos edellä mainittu ongelma on ilmennyt jo alkutuotannon aikana, tulee asiasta ilmoittaa myös alkutuotannon toimijalle. Tällainen tieto, josta on ilmoitettava teurastamotoimijan lisäksi myös alkutuotannon toimijalle voisi olla esimerkiksi positiivinen trikiinitutkimustulos tai säädösten vastainen tulos vierasainenäytteenotossa.

Laki eläinten hyvinvoinnista 693/2023

86 § Broilereiden ja sikojen hyvinvoinnin arviointi teurastamolla

Edellä 71 §:n 3 momentissa tarkoitetun viranomaisen (*Ruokavirasto*) on huolehdittava siitä, että 59 §:n 5 momentissa tarkoitetut teurastamoon saapuneita broilereita koskevat tiedot¹ sekä kuolleina teurastamolle saapuneiden broilereiden lukumäärä kirjataan teurastamossa.

Broilereiden ja sikojen pito-olosuhteiden tai muiden vastaavien tekijöiden vaikutus eläinten hyvinvointiin arvioidaan lihantarkastuksen löydösten perusteella sekä muun teurastamolla saatavilla olevan tiedon perusteella (*eläinten hyvinvointiarvio*²).

Jos eläinten hyvinvointiarvion mukaan eläinten hyvinvointi on heikentynyt kasvatusaikana, 71 §:n 3 momentissa tarkoitetun viranomaisen on ilmoitettava siitä eläinten omistajalle tai pitäjälle, teurastamotoimijalle sekä sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee. Näiden on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset eläinten hyvinvointiarvion tekemisestä sekä 3 momentissa tarkoitetusta ilmoituksesta.

1) 59 §:n 5 momentissa tarkoitetuista tiedoista on säädetty tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa 375/2011 broilereiden suojelusta.

2) Sikojen hyvinvoinnista ei ole vielä säädetty valtioneuvoston asetusta.

Valtioneuvoston asetus broilereiden suojelusta 375/2011³

14 § Teurastamolle toimitettavat parvea koskevat tiedot

Eläinsuojelulain 26 c §:n 5 momentissa tarkoitetut teurastamolle toimitettavat parvea koskevat tiedot ovat:

- 1) kasvattamo ja kasvatusosasto, jossa parvi on kasvatettu;
- 2) parven päiväkohtainen kuolleisuusaste;
- 3) parven broilereiden rotu tai hybridi;
- 4) laskelma parven kumulatiivisesta päiväkohtaisesta kuolleisuusasteesta.

16 § Tarkastuseläinlääkärin ilmoitus

Eläinsuojelulain 41 a §:n 3 momentissa tarkoitettu tarkastuseläinlääkärin ilmoitus on tehtävä, jos parven jalkapohjatulehdusarvioinnin tulos ylittää 80 pistettä tai jos parven

Ohje elintarvikeketjutietojen palautteesta ja sen valvonnasta

kumulatiivinen päiväkohtainen kuolleisuusaste on yli prosenttiluvun, joka saadaan liitteen kohdan 5 mukaisesta laskentakaavasta.

3) Asetus on annettu kumotun eläinsuojelulain (247/1996) nojalla, mutta on edelleen voimassa olevaa lainsäädäntöä lain eläinten hyvinvoinnista (693/2023) 119 §:n mukaisesti. Viittaukset kumottuun eläinsuojelulakiin katsotaan viittauksiksi voimassa olevaan lakiin eläinten hyvinvoinnista.

Jos broilereiden jalkapohjatulehduksen arvioinnin tulos ylittää 80 pistettä tai jos parven kumulatiivinen päiväkohtainen kuolleisuusaste ylittää raja-arvon, on virkaeläinlääkärin ilmoitettava siitä alkutuotannon toimijalle sekä sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee.

Parven kumulatiivisen päiväkohtaisen kuolleisuusasteen raja-arvo (prosenttiluku) saadaan seuraavasta laskentakaavasta:

$$K_t = (1 + 0,12 \times t) \%$$

jossa t on niiden päivien lukumäärä, jona kyseisen parven broilereita oli läsnä kasvatusosastossa.

Virkaeläinlääkäri voi käyttää täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 liitteen I mukaista asiakirjamallia kirjatessaan teurastamotoimijalle ja alkutuotannon toimijalle ilmoitettavat tarkastustulokset. Tulokset voi ilmoittaa vaihtoehtoisesti sähköpostitse tai teurastamon käyttämän sähköisen järjestelmän kautta. Tiedot voi ilmoittaa myös teurastamotoimijan antaman elintarvikeketjutietojen palautteen mukana, jos tiedot ovat saatavilla ennen palautteen toimittamista. Jos tietoja ei voi yhdistää teurastamotoimijan antamaan elintarvikeketjutietojen palautteeseen, tulee virkaeläinlääkärin tehdä niistä alkutuotannon toimijalle erillinen ilmoitus.

3 Elintarvikeketjutietojen palautteen valvonta

Virkaeläinlääkärin on todennettava, että teurastamotoimija toimittaa merkitykselliset tiedot lihantarkastuksesta palautteena alkutuotannon toimijalle. Huomiota on kiinnitettävä myös sellaisten tietojen antamiseen palautteena, joita ei rutiininomaisesti toimiteta esimerkiksi teurastamon oman tietojärjestelmän kautta. Lisäksi silloin, kun lihantarkastuspäätös annetaan pyynnöstä kirjallisena teurastamotoimijalle, virkaeläinlääkärin on todennettava, että teurastamotoimija toimittaa kyseiset tiedot myös alkutuotannon toimijalle.

Virkaeläinlääkärin on myös tarkastettava teurastamotoimijan omavalvonnan riittävyys ja sopivuus liittyen alkutuotannon toimijalle palautteena annettavien tietojen toimittamiseen.

Elintarviketurvallisuusosasto / Lihantarkastusyksikkö

Ohje elintarvikeketjutietojen palautteesta ja sen valvonnasta

Virkaeläinlääkärin on pidettävä kirjaa elintarvikeketjutietojen palautteen valvonnasta sekä sen johdosta tehdyistä toimenpiteistä. Tarkastustiheys määritellään riskiperusteisesti, kuitenkin siten että asia arvioidaan vähintään kerran vuodessa. Valvonnan tulokset kirjataan Oiva-riville 9.2 Elintarvikeketjua koskevat ja muut vastaavat tiedot.